

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Чорноморський національний університет
імені Петра Могили

Кафедра економіки та підприємництва

Вельбой Софія Денисівна

СИСТЕМА УПРАВЛІННЯ ВИТРАТАМИ ПІДПРИЄМСТВА
ТА ОБҐРУНТУВАННЯ ПРОЕКТУ ЇЇ ВДОСКОНАЛЕННЯ

АВТОРЕФЕРАТ

дипломної роботи на здобуття

ступеня вищої освіти магістр

галузі знань 07 «Управління та адміністрування»

спеціальності 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність»

за освітньо-професійною програмою «Економіка та управління підприємством»

Науковий керівник:

канд. екон. наук, доц. б.в.з. Дранус В.В.

Рецензент:

канд. екон. наук, доц. б.в.з. Руденко Н.О.

Миколаїв 2020

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми дослідження зумовлена необхідністю вибору методів ефективного управління витратами. В сучасних умовах функціонування підприємства перебувають у пошуках оптимальних та ефективних методів оптимізації витрат. Більшість традиційних методів орієнтовані лише на етап виробництва товару, але не враховуються витрати невиробничих етапів діяльності суб'єктів господарювання. Отже постає проблема в дослідженні сучасних та виборі оптимальних методів управління витратами підприємства.

Кінцеві фінансово-економічні результати діяльності підприємства в повній мірі залежать від ефективності використання всіх видів ресурсів, що обумовлює необхідність вибору оптимальної системи управління витратами. Функціонування підприємства в умовах конкурентного ринку вимагає вибору, аналізу та вдосконалення існуючих методів і форм системи управління витратами та побудови адаптованих до них структур управління. Тому, виявлення і використання факторів економії ресурсів та зниження витрат є пріоритетом у виробничо-господарській діяльності будь-якого підприємства.

Аналіз літературних джерел і публікацій, що пов'язані з тематикою дослідження, свідчить, що проблеми вибору оптимальних методів управління витратами є однією з актуальних тем наукових досліджень, особливо у контексті стратегічного управління підприємством. Дослідженням, що присвячені розвитку виробництва та його складових, в усі часи приділялося чимало уваги. Витоки теорії мінімізації витрат у виробництві знайшли своє відображення у працях К.Маркса, А.Маршалла, А.Сміта, Д.Рікардо та інших видатних економістів минулих століть. Серед вчених, які проводять дослідження теоретичних аспектів управління витратами, займаються проблематикою вдосконалення методології управління витратами, доцільно виділити таких видатних зарубіжних економістів, як Дж.К.Шим, К.Р.Макконнелл, С.Л.Брю та вітчизняних вчених І.О. Бланка, Ф.Ф. Бутинця, С.Ф.Голова, А.М.Турило, Ю.С.Цал-Цалко та ін. Проте в більшості випадків

сфера дослідження обмежується вивченням окремих аспектів управлінського регулювання процесів формування та використання економічних ресурсів, що не дозволяє повною мірою забезпечити комплексність побудови системи управління витратами. Крім того, більшість вчених розглядає управління витратами окремо від процесів розвитку підприємства. Тому комплексний, інтегрований підхід до управління витратами в системі стратегічного розвитку підприємства не має достатнього теоретичного й практичного обґрунтування. Окремі питання ефективності функціонування системи управління витратами підприємства вивчені недостатньо. Зокрема, мають місце різні підходи до факторів впливу на витрати підприємства, існують розходження в методиках розрахунку, проведення аналізу, основних показниках і комплексній оцінці витрат підприємства. Незавершеність наукових розробок в сфері функціонування системи управління витратами підприємства й значна практична значимість вирішення даної проблеми для розвитку підприємств обумовлює об'єктивний характер актуальності теми дослідження.

Метою дослідження є теоретичне обґрунтування, аналітичне дослідження системи управління витратами на виробничому підприємстві та пошуки можливостей застосування системи взаємопов'язаних збалансованих відносних показників, що характеризують ефективність управління витратами, розробка рекомендацій щодо формування та застосування у практичній діяльності промислового підприємства ефективної системи управління витратами. Досягнення поставленої мети можливе за умови вирішення наступних завдань:

- розкрити економічний зміст, класифікацію, джерела і форми виникнення та впливу витрат на фінансовий результат виробничо-господарської діяльності підприємства;
- дослідити теоретичні аспекти побудови організаційно-економічного механізму системи управління витратами підприємства;
- виявити основні чинники непродуктивних витрат на виробничих підприємствах та знайти напрями їх мінімізації;

- проаналізувати показники фінансово-господарської діяльності підприємства, розкрити особливості формування повної собівартості продукції на підприємстві;

- оцінити діючу систему управління витратами підприємства, визначити вплив різного роду витрат на фінансові результати його діяльності;

- розробити практичні пропозиції та обґрунтувати ефективність заходів щодо впровадження поєднання методів зниження витрат на підприємстві.

Об'єктом дослідження є система управління витратами підприємства.

Предметом дослідження є теоретичні та практичні засади функціонування системи управління витратами виробничого підприємства.

База дослідження: ТОВ «Вельбой» м.Миколаїв. Запропоновані та обґрунтовані у роботі методи управління витратами застосовані у діяльності промислового підприємства, що досліджується.

Методи дослідження. В процесі здійснення наукового дослідження використовувались такі методи як узагальнення, пізнання, аналітичний, фінансового аналізу, SWOT-аналіз, порівняння, статистичний.

В написанні роботи використовувались наукові статті, монографії з проблематики системи управління витратами, періодичні видання, наукові посібники, фінансова та статистична звітність підприємства, джерела з мережі інтернет.

Емпіричної базою дослідження послужили законодавчі та нормативні акти; інструктивні та методичні документи; результати досліджень автора; фактичні дані фінансової звітності ТОВ «Вельбой».

Наукова новизна одержаних результатів магістерського дослідження полягає у розвитку теоретичних підходів та вдосконаленні методики оцінювання системи управління витратами підприємства.

Наукова новизна отриманих результатів полягає у наступному:

удосконалено:

- підсистему планування непрямих витрат, що передбачає оцінювання характеристик ризиків виробничо-комерційної діяльності підприємств та надає

можливість отримати оцінку невиробничих витрат і визначити їх вплив на рівень витрат в цілому;

- організаційно-економічну структуру ефективної системи управління витратами, що основана на взаємозв'язку елементів системи стратегічного управління витратами із системою стратегічного управління підприємством та її складовими підсистемами.

Практичне значення проведеного дослідження полягає в тому, що підприємством ТОВ «Вельбой» було використано у фінансово-господарській діяльності запропоновані рекомендації щодо оцінювання виробничого потенціалу підприємства та впровадження запропонованої комбінованої системи управління витратами.

Публікації. За темою дослідження опубліковано 1 наукову працю.

Структура та обсяг роботи. Магістерська робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел, що налічує 93 найменування, 4 додатків. Робота містить в основному тексті 16 таблиць, 11 рисунків. Обсяг магістерської роботи – 105 сторінок комп'ютерного тексту.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ ДИПЛОМНОЇ РОБОТИ МАГІСТРА

У вступі обґрунтовано актуальність теми дослідження, визначено мету, завдання, предмет та об'єкт дослідження, методи, інформаційну базу, описано наукову новизну і практичне значення результатів.

У першому розділі «ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ ОСНОВИ УПРАВЛІННЯ ВИТРАТАМИ ПІДПРИЄМСТВА» висвітлено економічну сутність виробничих витрат, визначено їх зміст та різновиди, джерела формування та місця виникнення, досліджено еволюцію управління витратами в умовах виробничої діяльності підприємства, удосконалено теоретико-методичні положення управління витратами в ринкових умовах діяльності.

За результатами дослідження дефініцій витрат встановлено, що економічна сутність поняття «витрати» зводиться до використання певних ресурсів: матеріальних, трудових та інших. На основі опрацьованих наукових робіт узагальнено, розмежовано та уточнено визначення поняття “витрати” як економічної категорії в працях сучасних вчених, визначено критерії класифікації витрат на різні види, що дозволяє більш широко використовувати інструмент управління ними.

Розглянуто систему оцінки та інформаційного забезпечення управління витратами підприємства, що повинна містити об'єднання елементів цієї системи та обов'язково мають хоча б одну властивість, здатну забезпечувати досягнення мети системи в цілому. Доведено, що метою створення системи управління витратами є вибір тих елементів, за допомогою яких здійснюється збір та обробка інформації про витрати, про джерела їх утворення, а також надання необхідної інформації для прийняття ефективних управлінських рішень.

Розглянуто механізми використання економічних інструментів та методів, що дозволяють досліджувати витрати з метою управління, визначають їх характеристики, роль та місце у процесі виробництва. Вибір методів полягає у використанні спеціальних способів і прийомів, що дають змогу оцінити та

отримати інформацію про витрати і проаналізувавши її, прийняти адекватні управлінські рішення.

Елементи системи управління витратами та їхній взаємозв'язок з класичними функціями управління наведено на рисунку 1.

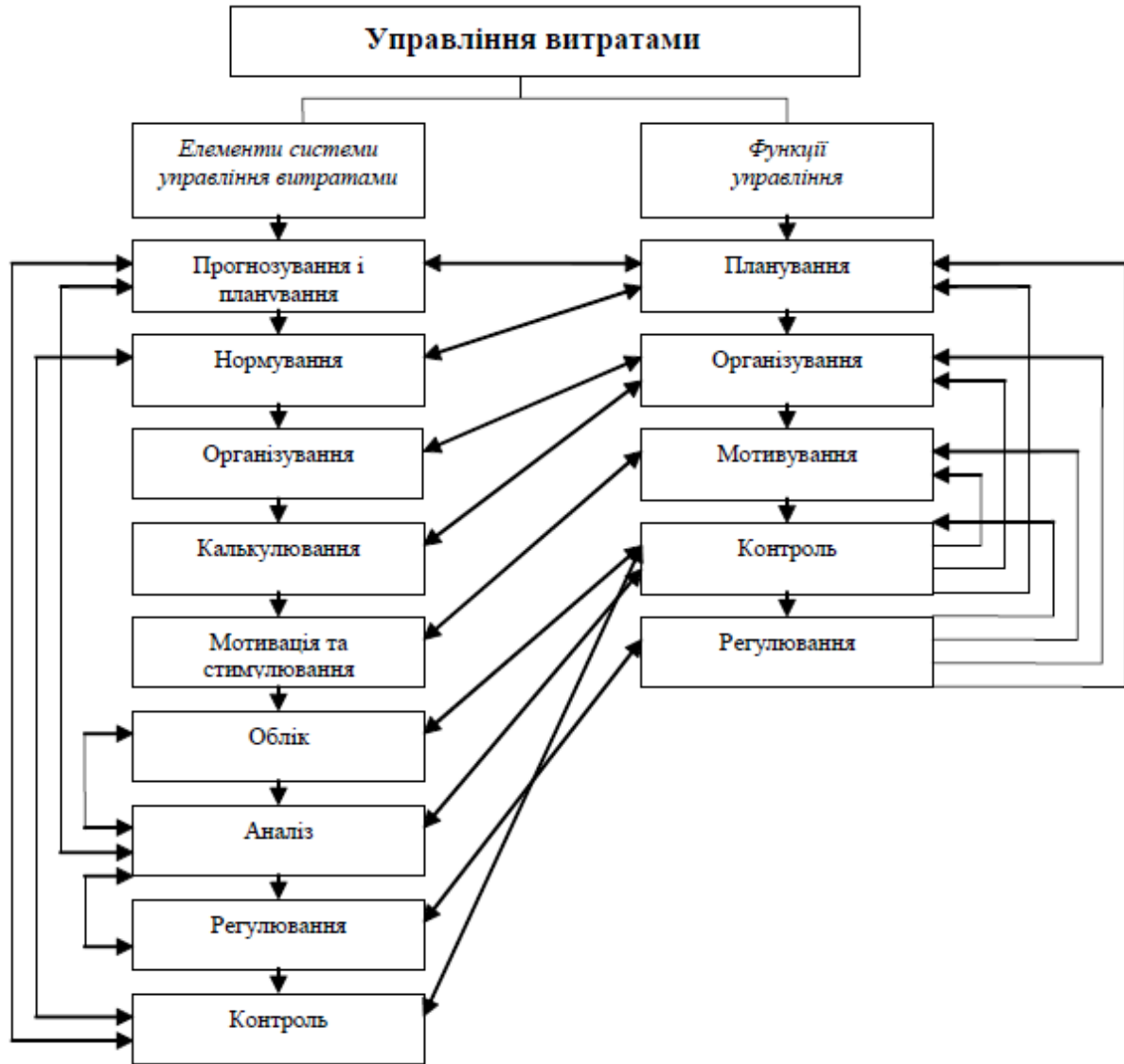

Рис. 1. Взаємозв'язки елементів системи управління витратами з функціями управління

Встановлено функціональні компетентності структурних підрозділів підприємства щодо управління витратами в системі забезпечення якості продукції, визначено ряд вимог до формування системи управління витратами, що визначається особливостями практичної діяльності підприємства на основі методів управління ними. Визначено спільні та відмінні критерії категорій «витрати» і «собівартість», виявлено значення рівня витрат підприємства - це

один з головних чинників, що впливають на обсяги виробництва, збуту продукції та рентабельність підприємства. Визначено, що калькуляція оцінює розмір витрат, що безпосередньо пов'язані з виробництвом одиниці конкретного товару. Обґрунтовано параметри застосування різних методів калькуляції продукції: прямого розрахунку, розрахунково-аналітичного, нормативного, параметричного, вилучення витрат, коефіцієнтного, комбінованого тощо.

Проаналізовано сучасні методи управління витратами, такі як: директ-костинг, абсорпшен-костинг, стандарт-кост, метод ABC, таргет-костинг, кайзен-костинг, CVP-аналіз (аналіз точки беззбитковості), бенчмаркінг витрат, кост-кіллінг, LCC-аналіз, метод VCC. Виявлено переваги та недоліки при їх використанні, можливість використання в залежності від характеру діяльності підприємства, можливі позитивні та негативні наслідки впровадження розглянутих методів управління витратами підприємства.

У другому розділі АНАЛІЗ СИСТЕМИ УПРАВЛІННЯ ВИТРАТАМИ ТОВАРИСТВА З ОБМЕЖЕНОЮ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЮ «ВЕЛЬБОЙ» проаналізовано організаційно-правову форму господарювання, виробничу характеристику, асортимент продукції, що випускається, забезпеченість засобами виробництва, результати фінансово-господарської діяльності підприємства та проведено аналітичне оцінювання діяльності підприємства, формування виробничних витрат на виготовлення продукції та визначено інструментарій управління витратами підприємства.

Проаналізовано склад, структуру та джерела формування майна ТОВ «Вельбой». Дослідженням встановлено, що величина статутного та додаткового капіталів залишалася незмінною протягом усього періоду аналізу, а отже, не вплинула на зміну власного капіталу підприємства. Зміни в структурі майна підприємства пов'язані із появою непокритого збитку.

Проведений SWOT-аналіз внутрішнього середовища свідчить про те, що система управління витратами на підприємстві недосконала і відноситься до слабких сторін, проте існує можливість покращення ситуації за рахунок

використання нових методів управління витратами підприємства.

Таблиця 1

SWOT-аналіз ТОВ «Вельбой»

Внутрішнє середовище підприємства	
Сильні сторони	Слабкі сторони
<ol style="list-style-type: none"> 1. Сильна конкурентна позиція на ринку 2. Має багато постійних клієнтів 3. Випускає якісну продукцію. 4. Наявність сайту на якому детально відображено асортимент продукції. 5. Фінансово стабільність та інвестиційна привабливість. 6. Використовується якісне обладнання 7. Налагоджена система постачання сировини. 8. Висококваліфікований персонал. 9. Надання унікальних сучасних товарів та послуг. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Великі витрати на закупівлю сировини. 2. Висока ціна продукції. 3. Недосконала система стратегічного планування. 4. Залежність від технічних характеристик наявного обладнання. 5. Недостатній рівень системи управління витратами.
Зовнішнє середовище	
Можливості	Загрози
<ol style="list-style-type: none"> 1. Розширення асортименту продукції. 2. Зменшення витрат за рахунок використання нових методів управління ними. 3. Залучення нових інвесторів. 4. Використання нових технологій. 5. Наявність стійкого рівня попиту на продукцію. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Наявність конкурентів та поява нових подібних підприємств. 2. Зміна напрямлень в галузі. 3. Зменшення платоспроможності споживача. 4. Збільшення цін на ресурси. 5. Ризик зниження конкурентної позиції на ринку. 6. Залежність від постачальників обладнання, комплектуючих і матеріалів.

Крім цього, аналіз зовнішнього оточення дозволяє своєчасно розробляти ситуаційні плани на випадок виникнення несподіваних обставин та сформувавши стратегію, яка дозволить досягти встановлених цілей на перспективу. З цією метою необхідно зосередитися на сильних аспектах діяльності підприємства, намагатися усунути слабкі характеристики та уникати прояву можливих загроз.

З метою більш детального аналізу виявлених проблем розглянуто

результати фінансово-господарської діяльності ТОВ «Вельбой».

Таблиця 2.

Основні показники фінансово-господарської діяльності ТОВ «Вельбой» за
2016-2018 роки

Показник	2016 рік	2017 рік	2018 рік	Абсолютне відхилення 2018 року до, тис. грн.	
				2016 року	2017 року
Оборотні активи	168,80	792,70	368,10	199,30	-424,60
Необоротні активи	359,70	694,70	689,70	330,00	-5,00
Власний капітал	498,30	1183,30	964,00	465,70	-219,30
Поточні зобов'язання	30,20	304,10	93,80	63,60	-210,30
Виручка від реалізації	906,40	3808,30	1277,60	371,20	-2530,70
Собівартість реалізованої продукції	579,20	2210,10	800,70	221,50	-1409,40
Валовий дохід	327,20	1598,20	476,90	149,70	-1121,30
Чистий прибуток (збиток)	64,30	935,00	-49,30	-113,60	-984,30

Аналіз фінансово-господарської діяльності доводить, що абсолютно всі показники фінансово-господарської діяльності підприємства в 2018 році зазнали змін в сторону зменшення, що в кінцевому результаті призвело до збиткового результату діяльності. Збиток становив 49,3 тис. грн. Виручка від реалізації продукції зменшилася на 2530,7 тис. грн, відповідно валовий дохід зменшився на 1121,3 тис. грн. Така негативна тенденція пов'язана із зменшенням об'ємів виробництва та її реалізації у 2018 році.

Зміни, що відбулися внаслідок збиткового фінансового результату виробничо-господарської діяльності підприємства пов'язані із збільшенням фондомісткості та зниженням фондоозброєності, фондівіддачі, зменшенням рентабельності основних засобів та абсолютної суми прибутку на одну гривню основних засобів. Підприємство забезпечене оборотними активами в достатній кількості та здатне до швидкого погашення суми поточних зобов'язань, проте значення показників поточної та швидкої ліквідності свідчать про залучення зайвих оборотних активів, що може призвести до зниження показників ефективності використання активів.

Як свідчить аналіз показники рентабельності підприємства у 2018 році досягли від’ємних значень, при цьому в 2017 році показники рентабельності мали високе позитивне значення, що говорить про сильне ринкове положення, цінності послуг та товарів підприємства, достатній рівень управління витратами. Зниження показників рентабельності свідчить про неефективну систему управління витратами підприємства ТОВ «Вельбой».

Структуру витрат підприємства за період дослідження відображено на рисунку 2.

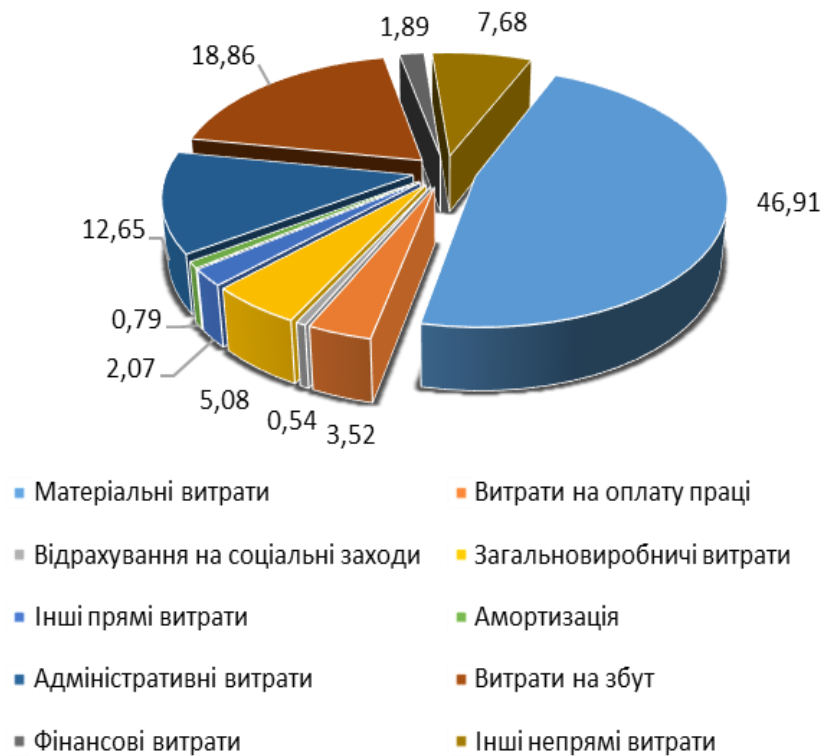

Рис. 2. Структура витрат ТОВ «Вельбой» у 2018 році

Як демонструє рис. 2, найбільшу питому вагу – 46,91% в структурі витрат підприємства становлять матеріальні витрати (в структурі виробничої собівартості - 79,63%), що пов’язано з характером виробничої діяльності, 18,86% - витрати на збут, 12,65% - адміністративні витрати, 7,68% - інші непрямі витрати, 5,08% - загальновиробничі витрати, 3,52% - витрати на оплату праці. У 2018 році в структурі витрат підприємства зменшилася доля виробничих витрат на 23,16%, але зросла частка невиробничих витрат до 41,09%.

Показники ефективності витрат на виробництво та реалізацію продукцію на підприємстві за період дослідження проаналізовано в таблиці 3.

Таблиця 3

Показники ефективності витрат на виробництво та реалізацію продукцію ТОВ «Вельбой» за 2016-2018 роки

Показник	2016 рік	2017 рік	2018 рік	Відхилення 2018 року до 2017
Коефіцієнт, що характеризує загальний рівень витрат на виробництво	0,931	0,703	1,038	0,335
Коефіцієнт, що характеризує матеріалоємність	0,521	0,667	0,469	-0,198
Коефіцієнт, що характеризує трудоємність	0,046	0,050	0,035	-0,015
Коефіцієнт, що характеризує рівень амортизації	0,009	0,011	0,008	-0,003
Коефіцієнт, що характеризує рівень адміністративних витрат	0,080	0,040	0,135	0,095
Коефіцієнт, що характеризує рівень витрат на збут	0,241	0,058	0,196	0,137
Коефіцієнт, що характеризує рівень інших непрямих витрат	0,080	0,023	0,080	0,057
Коефіцієнт дохідності	1,042	1,053	1,414	0,362
Частка постійних витрат у валовому прибутку	0,219	0,098	0,335	0,237
Рентабельність основної діяльності	1,053	1,414	0,940	-0,474
Чиста рентабельність	1,075	1,423	0,964	-0,460

Аналіз показників таблиці 3 свідчить про те, що у 2018 році на 0,335 зріс показник загального рівня витрат підприємства на виробництво продукції, не зважаючи на зниження показників матеріалоємності, трудоємності та амортизації. Зростання рівня витрат викликане зростанням рівня адміністративних витрат, витрат на збут продукції та інших непрямих витрат, що, в свою чергу, призвело до зниження рівня рентабельності та, відповідно, фінансових результатів у вигляді збитку. Крім того, такі значення розглянутих показників свідчать про те, що витрати підприємства не покриваються

відповідними джерелами доходів.

Основною проблемою на підприємстві виступає відсутність чітко обраних методів управління, контролю та зменшення витрат. Тобто система управління витратами не стабільна, чітко не виражена і не виконує своїх функцій.

У третьому розділі «ШЛЯХИ ОПТИМІЗАЦІЇ СИСТЕМИ УПРАВЛІННЯ ВИТРАТАМИ ПІДПРИЄМСТВА» запропоновано шляхи удосконалення системи планування виробничих та невиробничих витрат підприємства, розвинено стратегічну структуру управління витратами, а також ситуаційний підхід до планування витрат підприємства.

Проведений аналіз витрат ТОВ «Вельбой» показав, що значне підвищення собівартості продукції призвело до того, що виробництво на підприємстві стало збитковим. Аналіз витрат підприємства дозволяє здійснити пошук факторів, що мають прямий вплив на отримані результати діяльності. При наявній мінімізації виробничих витрат на підприємстві, адміністративні та комерційні (на збут) витрати займають велику частку в структурі витрат та не дозволяють забезпечувати позитивні результати фінансово-господарської діяльності.

Виходячи з вищевказаного, запропоновано створити необхідну інформаційну базу, визначити та встановити параметри управління витратами на підприємстві у відповідності до наявної структури витрат, розробити, оцінити та впровадити ефективну модель управління витратами за допомогою поділу повної собівартості продукції підприємства на витрати, що складають собівартість продукції та витрати періоду. Витрати періоду – це витрати, які не включаються до собівартості продукції і розглядаються як витрати того періоду, в якому вони були здійснені.

Дослідженням встановлено, що на кінцеві результати діяльності ТОВ «Вельбой» найбільшим чином вплинули непрямі витрати. Проблема визначення впливу непрямих витрат виникла внаслідок необхідності визначення повної собівартості продукції підприємства. Тому запропоновано

впровадження методики розподілу цих витрат, застосування якої дозволить виокремити фактороутворюючі критерії, що дозволить уникнути помилок та похибок при прийнятті управлінських рішень. Для здійснення раціонального та ефективного розподілу непрямих витрат, доцільно відокремити ставку та базу розподілу, адже необґрунтований розподіл може призвести до помилок при прийнятті управлінських рішень.

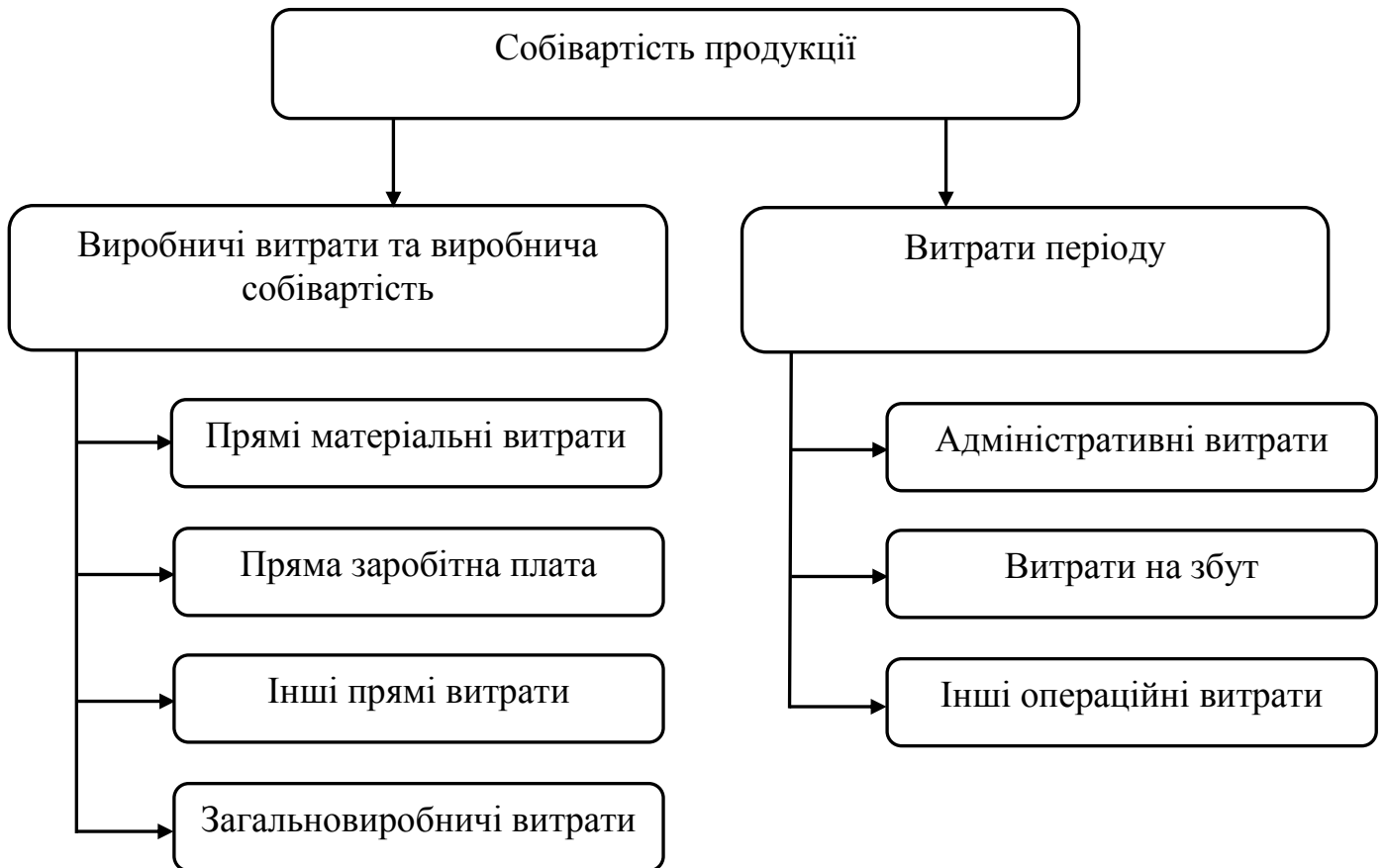

Рис. 4. Розподіл собівартості продукції на виробничі витрати та витрати періоду

Застосування розподілу системи управління витратами по елементах дозволить зробити уточнення суті, складу та структури накладних витрат; здійснити їх класифікацію з врахуванням потреб підприємства; вирішити проблеми, що пов'язані з поділом таких витрат; ідентифікувати місця виникнення та джерела формування накладних витрат.

Оптимізація управління адміністративними та збутовими витратами передбачає складання кошторису таких витрат. Запропоновано такий кошторис складати на квартал з помісячною розбивкою, при його складанні слід враховувати кількість робочих днів у місяці з тим, щоб максимально

об'єктивно підійти до процесу його формування. Кошторис адміністративних витрат та витрат на збут повинен містити всі загальногосподарські витрати, що спрямовані на обслуговування та управління підприємством в цілому. Дані витрати необхідно згрупувати в постатейному аспекті. Поділ по статтях дозволить здійснювати оперативний контроль за достовірністю віднесення окремих видів затрат адміністративного характеру до відповідних статей кошторису. Управління адміністративними та збутовими витратами зводиться до контролю за відхиленнями від контрольних показників, якими є кошторисні витрати в постатейному аспекті. Основна увага в процесі управління адміністративними витратами та витратами на збут повинна бути зосереджена на недопущенні перевитрат та на аналізі причин, що призвели до їх виникнення.

Запропонована модель управління витратами передбачає:

- розподіл витрат з урахуванням завдань, що передбачаються до виконання у розрізі постійних, змінних, регульованих, нерегульованих;
- створення відповідної системи обліку, аналізу, контролю за витратами, а також способи виявлення відхилень фактичних та планових показників;
- визначення етапів контролю та здійснення контролю по всіх виробничих, господарських, комерційних, адміністративних підрозділах підприємства.

Запропоновано управління витратами на підприємстві здійснювати під час управління об'єктом, тобто розробляти та реалізовувати управлінські рішення на різних етапах, а також контролювати їх виконання.

Запропоновано критерії вибору оптимального методу при управлінні витратами, розмежовувати методи, що використовуються для визначення собівартості продукції (робіт і послуг) та методи управління – ті, що необхідно застосовувати для зменшення витрат. Для дієвого управління витратами в процесі виробничо-господарської діяльності підприємства запропоновано використовувати у взаємодії такі методи управління витратами, як АВС (з

метою виділення витрат по видах діяльності), таргет-костинг (для зменшення собівартості та можливості реалізації продукції споживачам за нижчими цінами), LCC- аналіз (для прогнозування виробничих і невиробничих витрат на етапі їх розробки).

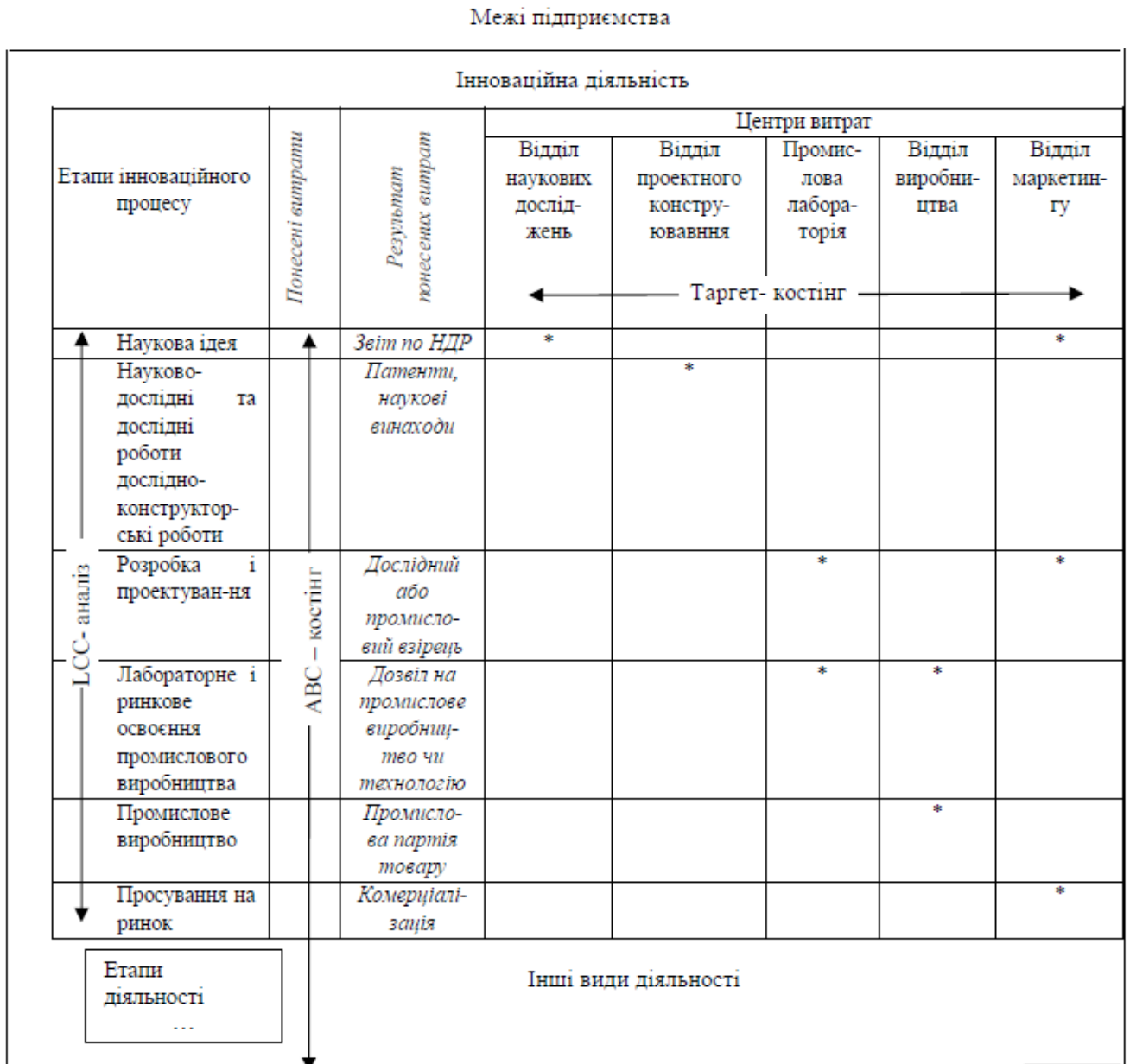

Рис. 5. Схема поєднання різних методів в системі управління витратами підприємства

Оперативні методи управління витратами (ABC і таргет-костинг) забезпечать поточне планування, контроль і зменшення витрат, а визначення витрат за життєвим циклом продукції буде основою для прийняття стратегічних довгострокових рішень. Спільне використання методу ABC в поєднанні із

таргет-костингом та LCC-аналіз дозволить отримати достатню кількість необхідної інформації для забезпечення операційного та стратегічного управління та дасть найбільший ефект у мінімізації витрат та досягненні цілей діяльності підприємства.

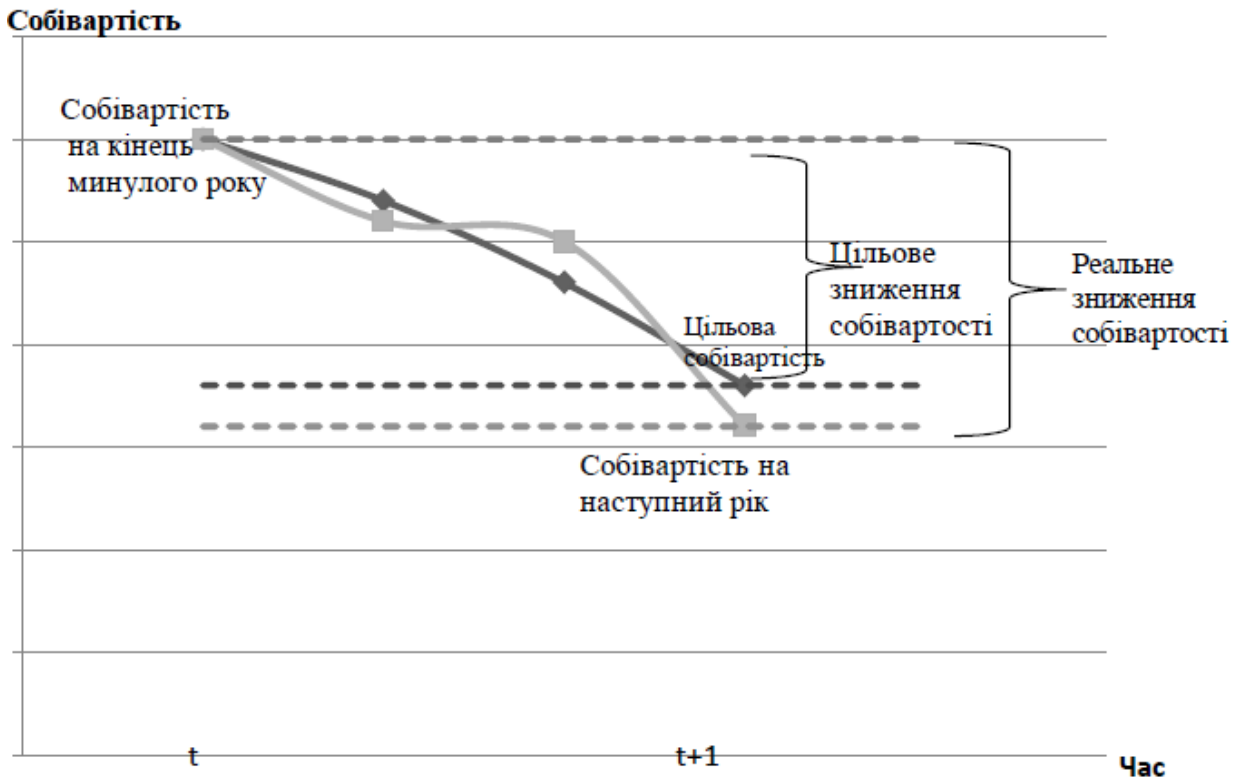

Рис. 6. Механізм зниження собівартості за рахунок поєднання методів таргет-костингу та кайзен-костингу

Запропонований на рисунку 6 механізм поєднання методів кайзен-костингу і таргет-костинг дозволить істотно знизити цільову собівартість за допомогою системи таргет-костинг ще на стадії проектування та розробки продукції, а в подальшому, вже на стадії виробництва, відповідно до методу кайзен-костингу, собівартість продукції буде поступово зменшуватися. Різниця між розрахунковою (після завершення проектування) і цільовою собівартістю продукції служить відправною точкою для визначення кайзен-цілі, тобто цільового зниження окремих статей витрат і собівартості в цілому у процесі виробництва.

Отримані результати дослідження свідчать про те, що врахування всіх елементів в системі управління витратами, що впливають на виробничо-

комерційну діяльність підприємства, а також поєднання різних методів управління витратами, надає можливість оперативно приймати рішення щодо управління витратами, проводити раціональне здійснення витрат, забезпечивши досягнення мети підприємства у вигляді отримання прибутку.

ВИСНОВКИ

У магістерській роботі вирішені актуальні науково-прикладні завдання розробки науково-методичних засад, надання практичних рекомендацій щодо забезпечення функціонування ефективної системи управління витратами на підприємствах, що здійснюють виробничу діяльність. Результати дослідження надають змогу сформулювати такі висновки:

1. На основі аналізу праць вітчизняних та зарубіжних вчених визначено актуальність проблематики управління витратами в ринкових умовах та узагальнено підходи до трактування економічного змісту, джерел формування та класифікації категорії «витрати». Виділено об'єктний та функціональний підходи у дослідженні системи управління витратами. Уточнено зміст поняття «управління витратами», що у функціональному аспекті визначається як процес формування етапів управління та раціонального рівня витрат підприємства, що включає управлінські функції, а саме планування, організацію, мотивацію, контроль, регулювання та забезпечує досягнення цілей підприємства. В організаційному аспекті управління витратами підприємства представлено як комплексну систему, що включає окремі елементи управління витратами.

2. На підставі результатів аналізу сутнісних основ формування та реалізації функцій управління витратами у нестабільних та динамічних умовах функціонування підприємств, декомпозиції складових елементів системи обґрунтовано вдосконалення теоретико-методичних положень в системі управління витратами підприємства, що є об'єктивною необхідністю при формуванні інформаційної бази про витрати, створення передумов для аналізу системи управління витратами, визначення ступеня їхнього впливу на рівень прибутку, використання відповідних методів зниження рівня витрат підприємства.

3. У результаті проведеного дослідження визначено, що основними чинниками непродуктивних витрат є ті, що виникають під час безпосереднього виробництва продукції та невиробничі витрати. Зазначено, що доцільно проводити ретельний аналіз на кожному з окремих етапів життєвого циклу продукції, з метою виявлення причин неефективного витрачання ресурсів, а також зростання непродуктивних витрат, недоотримання доходу.

4. На підставі проведеного аналізу показників фінансово-господарської діяльності підприємства виявлено чинники, що призвели до збиткового результату діяльності. Збиток становив у 2018 році 49,3 тис. грн.. Зміни, що призвели до збиткового фінансового результату виробничо-господарської діяльності підприємства пов'язані із збільшенням фондомісткості та зниженням фондоозброєності, фондівдачі, зменшенням рентабельності основних засобів та абсолютної суми прибутку на одну гривню основних засобів, показників рентабельності підприємства.

5. Найбільшу питому вагу – 46,91% в структурі витрат підприємства становлять матеріальні витрати (в структурі виробничої собівартості - 79,63%;), що пов'язано з характером виробничої діяльності, проте в 2018 році в структурі витрат підприємства їх доля зменшилася на 23,16%, проте зросла частка невиробничих витрат до 41,09%. Такі зміни проаналізованих показників свідчать про неефективну систему управління витратами підприємства ТОВ «Вельбой».

6. У результаті проведеного дослідження з метою підвищення рівня ефективності їхньої діяльності запропоновано ситуаційний підхід до планування витрат підприємства. У рамках зазначеного науково-методичного підходу розроблено структурно-логічну схему планування витрат, визначено послідовність дій щодо реалізації зазначеної функції управління витратами підприємства. Зазначений підхід визначає рівень прогнозованих витрат, прибутку та оптимальної виробничої програми підприємства, підприємству доцільно враховувати теоретико-методичні положення щодо використання та розвитку запропонованої комплексної системи управління витратами.

Запропоновані у роботі напрацювання щодо управління витратами є науково-методичним інструментарієм для забезпечення оптимального планування витрат, визначення їхнього рівня, врахування впливу різних чинників на рівень витрат в підприємства в процесі здійснення виробничо-господарської діяльності.

СПИСОК НАУКОВИХ ПРАЦЬ ЗА ТЕМОЮ ДОСЛІДЖЕННЯ

Вельбой С.Д. Характеристика методів управління витратами у виробничій діяльності підприємства /С.Д.Вельбой /Студентські наукові студії : Молодіжний науковий журнал. – Миколаїв : Вид-во ЧНУ ім. Петра Могили, 2020. – Прийнято до друку.

АНОТАЦІЯ

Вельбой С.Д. Система управління витратами підприємства та обґрунтування проекту її вдосконалення. – Рукопис.

Магістерська робота на здобуття академічного звання магістр з економіки та управління підприємством за спеціальністю 076 – підприємництво, торгівля та біржова діяльність. Чорноморський національний університет ім. Петра Могили. Миколаїв, 2020 р.

Магістерська робота присвячена теоретичному обґрунтуванню, аналітичному дослідженню системи управління витратами на виробничому підприємстві та пошуки можливостей застосування системи взаємопов'язаних збалансованих відносних показників, що характеризують ефективність управління витратами, розробка рекомендацій щодо формування та застосування у практичній діяльності промислового підприємства ефективної системи управління витратами. Удосконалено трактування поняття підсистеми планування непрямих витрат, що передбачає оцінювання характеристик виробничо-комерційної діяльності підприємств та надає можливість отримати оцінку невиробничих витрат і визначити їх вплив на рівень витрат в цілому та узагальнено підходи до дефініції «система управління витратами». Проаналізовано систему управління витрат ТОВ «Вельбой». Розроблено рекомендації із запровадження комплексної системи управління витратами на

основі поєднання різних методів. Економічно обґрунтовано прогнозні показники підвищення ефективності управління витратами на підприємстві.

Ключові слова: витрати, собівартість, система управління виробничими витратами, фінансові результати, елементи системи.

ANNOTATION

Velboy Sofia. Enterprise cost management system and justification for its improvement project. - Manuscript.

Master's work for the academic title Master of Economics and Enterprise Management in the specialty 076 - enterprise, trade and stock exchange. Black Sea National University Petro Mogila, Mykolaiv, 2020.

The master's thesis is devoted to theoretical substantiation, analytical study of the cost management system in a manufacturing enterprise and the search for opportunities to use the system of interrelated balanced relative indicators that characterize the efficiency of cost management, develop recommendations for the formation and use in the industrial activity of an effective cost management system. Improved interpretation of the concept of the indirect cost planning subsystem, which provides an assessment of the characteristics of production and commercial activity of enterprises and provides an opportunity to obtain an estimate of non-production costs and to determine their impact on the level of costs as a whole, and generalized approaches to the definition of "cost management system". The cost management system of Velboy LLC is analyzed. Recommendations for the implementation of a comprehensive cost management system based on a combination of different methods have been developed. The economic indicators of increase of efficiency of management of expenses at the enterprise are economically substantiated.

Keywords: expenses, costs, production cost management system, financial results, system elements.